

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії
Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця

Володимир ПОНОМАРЕНКО
квітня 2023 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

освітній ступінь «МАГІСТР»

спеціальність 011 «ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ»

освітньо-професійна програма «Педагогіка та адміністрування освіти»

Харків
2023

Фахове випробування є комплексним іспитом, що містить завдання різного ступеню складності. До складу завдань внесені питання за такими блоками:

«Педагогіка», «Загальні основи педагогіки», «Дидактика».

Завдання фахового випробування складено з метою виявлення знань, умінь, компетентностей, якими повинен володіти магістр за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» освітньо-професійної програми «Педагогіка та адміністрування освіти».

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність планувати та управляти часом;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професії;
- здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово;
- здатність спілкуватися другою мовою;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність приймати виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (професійні) компетентності:

- здатність організовувати та контролювати самостійну роботу здобувачів вищої освіти;
- здатність використовувати найбільш ефективні форми, методи і засоби навчання, нові педагогічні технології;
- здатність формувати у здобувачів вищої освіти професійні вміння та навички, вести підготовку їх до застосування здобутих знань у практичній діяльності;

- здатність розробляти загальноосвітні програми;
- здатність брати участь у науково-дослідній роботі за одним із наукових напрямів;
- здатність розробляти або брати участь у розробці методичних посібників за видами навчальних занять та навчальної роботи;
- здатність до самовизначення, самопрогнозування, самоосвіти та самовиховання;
- здатність до професійного рівня організації та проведення навчальної і навчально-методичної роботи за видами навчальних занять;
- здатність проведення навчальних занять в обсязі, передбаченому в робочій програмі з дисципліни;
- здатність організовувати методичну, навчально-методичну роботи;
- здатність якісно підготувати здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних занять.

ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Зміст програми сформовано за основними розділами курсу «Педагогіка»: «Загальні основи педагогіки», «Дидактика».

РОЗДІЛ І. Педагогіка. Загальні основи педагогіки.

Тема 1. Стан освіти в Україні та нормативні документи про її організацію та реформування. Сучасний стан освіти в Україні. Основні принципи організації освіти в Україні. Державна національна програма „Освіта” (Україна XXI ст.), Національна доктрина розвитку освіти в Україні XXI ст., Закон України „Про освіту”, Закон України „Про вищу освіту”.

Тема 2. Педагогіка як наука і навчальний предмет, її зв'язок з іншими науками. Педагогіка – наука про навчання і освіту особистості, педагогічні закономірності, принципи, форми, методи навчання. Об'єкт, предмет, функції і завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки. Структура педагогічної науки, її галузі. Зв'язок педагогічної науки з іншими науками.

Тема 3. Методологія і методи педагогічних досліджень. Поняття про методологію педагогіки і її рівні. Методологічні принципи науково-

педагогічних досліджень. Організація педагогічного дослідження. Педагогічний експеримент. Види експерименту. Характеристика методів і методика науково-педагогічного дослідження. Етапи педагогічного дослідження.

Тема 4. Загальні закономірності розвитку особистості. Процес розвитку і формування особистості. Напрями розвитку людини. Вікова періодизація. Види розвитку і формування особистості. Основні фактори розвитку і формування особистості. Роль діяльності, активності та спілкування в розвитку особистості. Гуманістична парадигма.

Тема 5. Педагогічний процес як цілісна система. Педагогічний процес як система. Специфіка педагогічного процесу. Структура педагогічного процесу. Цілісність педагогічного процесу. Принципи педагогічного процесу. Закономірності педагогічного процесу. Етапи педагогічного процесу.

Тема 6. Категорії учасників освітнього процесу в закладі вищої освіти. Наукові, науково-педагогічні, педагогічні працівники. Здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються в закладах вищої освіти. Фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу на освітньо-професійних програмах.

Тема 7. Формування здобувача вищої освіти як майбутнього фахівця. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія учасників освітнього процесу. Створення середовища студентоцентризму. Функції учасників освітнього процесу в студентоцентрованому освітньому середовищі. Формування комплексу компетентностей через призму студентоцентризму.

РОЗДІЛ II. ДИДАКТИКА

Тема 8. Дидактика як теорія освіти і навчання. Поняття про дидактику. Предмет і завдання сучасної дидактики. Основні дидактичні категорії: мета навчання, закономірності й принципи навчання, процес навчання, методи і засоби навчання, зміст навчання, організаційні форми навчання та контролю якості знань, умінь, компетентності. Здобутки дидактики на сучасному етапі розвитку школи.

Тема 9. Процес навчання як цілісна система. Методологічні основи процесу навчання (сутність, цілі, компоненти, структура, закони, цілісність). Основні функції процесу навчання. Характеристика принципів навчання.

Тема 10. Зміст освіти. Поняття і сутність змісту освіти. Реалізація принципів гуманізації, гуманітаризації, фундаменталізації, індивідуалізації, інформатизації та диференціації при визначенні змісту освіти. Структура змісту освіти. Стандартизація освіти в закладах вищої освіти. Характеристика навчальних планів, програм, підручників, посібників. Єдність загальної, політехнічної і професійної (професійно-технічної) освіти.

Тема 11. Форми організації навчання як дидактична категорія. Класифікація форм навчання. Функції форм навчання. Методичний аспект використання різних форм навчання. Традиційні, нетрадиційні (інноваційні) форми навчання.

Тема 12. Види навчання. Нові технології навчання. Методи і засоби навчання. Сутність понять: «види навчання», «технології навчання». Поняття про методи, методичні прийоми та засоби навчання. Класифікації, дидактичні системи методів навчання. Актуальні проблеми розроблення і впровадження в освітній процес нових технологій навчання. Сутність контролю навчання як дидактичного поняття. Методи і форми контролю. Функції контролю.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.

2. Каплінський В. В. Використання відеоситуацій у процесі вивчення педагогіки. Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Сер. Педагогіка і психологія. Вінниця, 2019. С. 142–146.

3. Кулішов В.С. Теоретичні і методичні аспекти проведення інтегрованих занять у закладі професійної освіти на засадах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2021. 68 с.

4. Лисенко А.В. Педагогіка вищої школи: навчальний /А.В. Лисенко
Полтава: ПолтНТУ, 2018. 102с.

5. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

6. Методичні рекомендації з організації та проведення переддипломної практики ЗВО магістра спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Вінниця, 2019. 60 с.

7. Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Практикум з педагогіки вищої школи» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Педагогіка вищої школи» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки денної та заочної форми навчання / Уклад.: О. Г. Коркішко, А. В. Коркішко. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2020. 64 с.

8. Нагаєв В.М. Н 16 Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Харків: «Стильна типографія», 2019. 267 с.

9. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.

10. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / [В. О. Тюріна, М. О. Котелюх, О. І. Федоренко та ін.]; за заг. ред. О. І. Федоренко; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.

11. Педагогіка вищої школи : Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік.Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.

12. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Практикум. / Г.Б. Черушева, В.В.Пархоменко, І.В. Барвінок. Вид. 2, доповнене. Київ: Інтерсервіс, 2020. 200 с.

13. Сидоренко В. Внутрішня система забезпечення якості освіти у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти: інструменти, процедури, заходи: навчально-методичний путівник / Вікторія Сидоренко, Володимир Кулішов. Біла Церква: БІНПО, 2021. 48 с.

14. Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на засадах європейських стандартів та рекомендацій : посібник / В. Кухарський, О. Осередчук, М. Мазуркевич та ін. ; за ред. В. Кухарського, О. Осередчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 248 с

15. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.

16. Теоретичні основи і технологія професійного розвитку науково-педагогічних працівників університетів в умовах інтеграції вищої освіти і науки : препринт (аналітичні матеріали) ; у 2-х частинах / Авторський колектив: О. Бульвінська, Н. Дівінська, Н. Дяченко, О. Жабенко, І. Линьова, Ю. Скиба, Г. Чорнойван, О. Ярошенко ; за ред. О. Ярошенко. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2019. Ч. 1. 131 с.

17. Хамська Н. Б., Киналь А. Ю. Формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя засобами практико-зорієнтованого навчання колект. монографія /Вектори розвитку сучасної педагогічної та психологічної науки в Україні та країнах Є С. Cuiavian University in Wloclawek. 2020. 655 с.

18. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практикозорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.

19. Цюняк О. П. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2019. 128 с.

20. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.

Інформаційні ресурси

Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]:
https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/ukraine_ua.pdf?fbclid=IwAR3CoPI7P7pSyZdUEu91ztX7WXrQ3OjrGzCHZ7pv0gNY9-icbvI9ITBuYn0

Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. (зі змінами, внесеними згідно із Законом України 43 № 2443-VIII від 25.07.2018 р.). – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 963 від 14.06.2000 р.– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-2000-%D0%BF#Text> Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно аналітичний огляд - http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf

Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно аналітичний огляд - http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf

Голова атестаційної комісії

Тетяна БОРОВА